

Slovenska
filharmonija

Sezona
2025|26

*Simfonija
simfonij*

FKK 1

Filharmonični
klasični
koncerti

FKK 1

Filharmonični
klasični
koncerti

9. in 10. oktober 2025 ob 19.30

Cankarjev dom, Gallusova dvorana

Simfonija simfonij

**Orkester
Slovenske filharmonije**

Lucie Leguay
dirigentka

Alexandre Tharaud
klavir

Miran Kolbl
koncertni mojster

Joseph Haydn (1732–1809)

Uvertura k operi *L'isola disabitata* |
Neobljudeni otok, Hob. 28/9

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Koncert za klavir in orkester št. 2 v B-duru, op. 19

Allegro con brio

Adagio

Rondo: Molto allegro

Ludwig van Beethoven

Simfonija št. 5 v c-molu, op. 67

Allegro con brio

Andante con moto

Scherzo: Allegro

Allegro

Josepha Haydna pogosto razumemo kot očeta simfonije in godalnega kvarteta, pri tem pa radi spregledamo, da je med njegove zadolžitve na dvoru družine Esterházy, pri kateri je služil praktično štiri desetletja, sodilo tudi ustvarjanje oper, pri čemer naj bi ob številnih izvedbah del drugih skladateljev vsako leto napisal vsaj eno novo delo. Tako se je v njegovem katalogu ohranilo čez dvajset opernih del, ki pa odrskih desk ne napolnjujejo tako pogosto kot skladateljeve simfonije in komorna dela. Vzrok za to ni toliko v Haydnovi glasbi kot v libretih, za katere se zdi, da so vse prevečkrat ukrojeni v duhu časa in ne iščejo kot Mozartove opere človeške univerzalnosti, ki bi nas lahko nagovarjala z vso močjo tudi danes.

Če se Haydnove opere redko scensko izvajajo, pa seveda ni nobene ovire, da ne bi izvajali opernih uvertur, v katerih lahko prepoznamo enako iskrivega duha kot v mojstrovih simfonijah. Haydn je opero *L'isola disabitata* (*Neobljudeni otok*) napisal ob koncu leta 1779. Doživela je nekaj ponovitev, a se ni obdržala na odrih, vse drugače pa se je godilo uverturi, ki jo je skladatelj kmalu izdal. Uvertura je zanimiva predvsem v tem pogledu, da v njej ni mogoče spregledati tipičnih potez viharništva. To je umetniški slog, značilen za drugo polovico 18. stoletja, s katerim so umetniki skušali ustvariti protitok jasnosti, rafiniranosti in zglajenosti prevladujočega klasicizma ter racionalni premišljenosti razsvetljenstva. V glasbi je viharništvo mogoče razpoznati v dramatičnih preobratih v tempu, tonskih načinih in občutenjih, v energiji in bujnosti glasbenega stavka. Vse to najdemo tudi v ***Uverturi k operi Neobljudeni otok***, še posebej v njeni prvi polovici, za katero se zdi, da želi skladatelj v njej opisati kaos in navdušenje, ki ga občutijo junaki, ko nepričakovano pristanejo na neznanem in neobljudenem otoku.

Leta 1792 se je na Dunaj odpravil **Ludwig van Beethoven**. Poteza je bila za mladega glasbenika v tistem času logična – Dunaj je veljal za osrednje

glasbeno središče in tu je želel študirati pri takrat na videz največjem skladateljskem geniju Mozartu, toda usoda je hotela, da se je Beethoven znašel v učiteljskih rokah Haydna, s katerim pa ni skoval pravega stika. Na Dunaju Beethoven sprva ni zaslovel kot skladatelj, temveč kot izreden klavirski improvizator, ki je navduševal predvsem izbrane aristokratske salone, širšemu občinstvu pa se je kot skladatelj in pianist prvič predstavil konec marca 1795, ko je najbrž izvajal *Klavirski koncert v B-duru*. Slednji danes nosi številko 2, a je nastal že pred *Prvim*, v resnici pa je bilo to že skladateljevo tretje delo v tem žanru, saj je kot štirinajstletnik napisal svoj prvenec, *Koncert za klavir in orkester v Es-duru*, od katerega sta se ohranila zgolj solistični part in klavirski izvleček. ***Koncert za klavir in orkester št. 2 v B-duru*** je Beethoven začel pisati že v Bonnu okoli leta 1790, za dunajsko javno izvedbo pa je skladatelj pripravil nov finale.

Koncert je doživel krst na letnem dobrodelnem koncertu Društva glasbenikov, namenjenem vdovam in sirotam. Toda tik pred koncertom Beethoven še ni imel dokončane celotne partiture. Njegov osebni zdravnik Wegeler se je kasneje spominjal, kako se je skladatelj dva dneva pred izvedbo boril z močnimi trebušnimi krči in zaključeval zadnji stavek, medtem ko so se v majhni sobici poleg bolnega, z vročino ustvarjajočega Beethovna in Wegelerja gnetli še štirje kopisti. Težave so se nadaljevale tudi na vajah, ki so potekale kar v Beethovnovem stanovanju. Izkazalo se je namreč, da je skladateljev klavir uglašen pol tona prenizko, zato je bil Beethoven primoran igrati klavirski part v višji tonaliteti, torej v H-duru. *Drugi klavirski koncert* se zdi v slogu še najbližje poznemu Mozartu in je praktično edino delo, v katerem skladatelj še sledi stari »funkcionalnosti« – koncert je služil za predstavitev skladatelja-pianista. Takšna sorazmerna konservativnost nas ne sme presenetiti, če se zavedamo, da je to skladateljevo zgodnje delo in da so prvi osnutki nastali v času, ko je Mozart snoval zadnje klavirske koncerte. Še posebej

se zdi Beethovnov koncert blizu Mozartovemu poslednjemu koncertu KV 595 – oba sledita isti tonalni shemi stavkov (B-dur – Es-dur – B-dur), imata enako orkestrsko zasedbo (brez klarinetov, trobent in pavk), rondo pa je v obeh primerih napisan v šestosminskem taktu. Dunajsko občinstvo je bilo ob izvedbi navdušeno, podobno kritika, še največ zadržkov je imel skladatelj sam, ki je založniku priznal, da koncerta nima za svoje najboljše delo, zato ne čudi, da ga je za izvedbo leta 1798 v Pragi ponovno malo popravil, nato ga je spet revidiral pred natisom leta 1801, osem let kasneje pa je napisal še izvirno klavirsko kadenco, kar pomeni, da je mogoče v koncertu razpoznati več ustvarjalnih plasti, celo slogovnih odbleskov. Beethovnovo zadržanost lahko razumemo, saj je z deli, nastalimi v času, ko je predstavljal *Drugi koncert*, tudi že s *Tretjim klavirskim koncertom*, krenil močno proč od utečenih poti, medtem ko *Drugi klavirski koncert* teče gladko v klasicistični maniri, zato v njem ni prepoznati značilnih »beethovnovskih« gest, bojevitosti ali heroičnosti, temveč v prvem stavku mirno razigranost, v drugem himnično razpetost in v finalu ritmično nabitost. Slogovna okna široko razpira zgolj kasneje dodana kadenca, v kateri smo priča obdelovanju kratkih motivičnih drobcev, hitrim dramatičnim gestam, virtuosnim pasažam in odsekom zapletenega kontrapunkta.

Beethovnova slava se je v nadaljevanju hitro širila po Dunaju in skladatelj si je pridobil naklonjenost nekaterih aristokratov, ki so postali naročniki njegovih del. A s tem vseh finančnih zagat zanj še ni bilo konec in vedno znova je bil prisiljen iskati priložnosti za zaslužek. Mednje je sodilo tudi pripravljanje koncertov lastne glasbe, katerih izkupiček od prodanih kart naj bi pokril glasbenikov vložek. V podobne namene je 22. decembra 1808 priredil znameniti koncert, na katerem je predstavil kar šest svojih del: *Peto in Šesto simfonijo*, *Četrty klavirski koncert*, *Fantazijo za klavir, zbor in orkester*, stavek iz *Maše v C-duru* in

Koncertno arijo »Ah! perfido«. Takšen koncert je bil občutno predolg (trajal je več kot štiri ure), dvorana ni bila ogrevana in ta dan je bilo prav pasje mrzlo, slabo pa je bil pripravljen tudi orkester, ki je vabil samo dva dneva, kar je odločno premalo za tako dolg program. To pa že pomeni, da na krstni izvedbi »simfonija simfonij«, torej skladateljeva **Simfonija št. 5 v c-molu**, ni najbolj navdušila občinstva. Toda tako se je godilo že Beethovnovi *Tretji simfoniji*, »*Eroici*«. Medtem ko je bila ta dolga petinštirideset minut, kar se je zdelo tedanjemu občinstvu odločno preveč, pa je poslušalce ob poslušanju *Pete simfonije* najbrž zmotila njena izrazita zgoščenost – v celoti izhaja namreč iz motivičnega drobca, ki se nato naseljuje v praktično vsako poro simfonije. Ta začetni motiv – trikratna ponovitev istega tona in skok terce navzdol – danes razumemo kot nekakšno šifro za celotno umetniško glasbo. Sam po sebi ni prav zanimiv (obsega le dva tona in dve ritmični trajanji, kar pomeni, da ga obvladuje ponavljanje) in morda je prav zato mnoge navajal k programskemu tolmačenju simfoničnega dela, za kar je odgovoren predvsem skladateljev zgodnji biograf A. F. Schindler, saj je v značilnih udarcih prepoznal »usodo, ki trka na vrata«. Zaradi tega je simfonija postala plen številnih razlagalcev – hermenevtikov glasbe, ki so podpisovali besedilo melodičnim linijam simfonije in s tem želeli dokazati vsebinskost dela, spet drugi pa so v zapovrstnosti štirih stavkov ugledali tipično pot od trnja do zvezd – *per aspera ad astra*. Toda veličina in resnica simfonije se skrivata drugje, ne v programu – ugledamo ju lahko v konceptualno do potankosti razviti ideji organske povezanosti in ciljne naravnosti (teleologija). Tako simfonija zares teče po trdno uhojeni poti od tragike začetka k zmagoslavju finala, na tej »poti« pa so izkoriščene prav vse nianse in izpeljevalne možnosti začetnega motiva, ki na svoj način obvladuje prav vse stavke skladbe.

Toda geneza in tudi prvi sprejem simfonije nista minila brez težav. Delo je Beethoven

ustvarjal sorazmerno dolgo – od prvih zamisli do krstne izvedbe je minilo kar pet let, v skladateljevi zapuščini pa lahko odkrijemo vrsto skic začetka simfonije, ki nam razkrivajo, kako natančen je bil skladatelj pri domišljanju svojega koncepta. Delo je verjetno potekalo počasi prav zato, ker je iskal novo simfonično rešitev in se je odmikal od preprostejših klasicističnih šablon. Beethoven v *Peti simfoniji* v ospredje postavlja simfonični proces in ne več kakovosti melodičnega materiala. Uborni začetni motiv postane pomemben šele zaradi načina, s katerim je vpet v celoto dela. Tako iz njega docela izrašča prvi tematski sklop uvodnega sonatnega stavka, seli pa se tudi v spremljavo druge, bolj lirične teme, nato pa ponovno zažari v naslednjih stavkih, in to na ključnih formalnih šivih. Da je skladatelj celotno delo razumel kot enovito organsko strukturo, kaže tudi premišljen tonalni načrt, v katerega je vgrajena stalna napetost med tragiko c-mola in zmagoslavjem C-dura, ki se plaho najavlja že v drugem in tretjem stavku, vodilno vlogo pa dokončno prevzame v finalu. Prav zaradi takšnega boja med temo in svetlobo je Beethoven domislil tudi posebno povezavo med scherzom in finalom – stavka sta namreč med seboj povezana, vhod v finale je pripravljen na dolgem pedalnem tonu, odstavek scherza pa se »vrine« še v srednji del finala, kjer služi kot spomin na začetno temačnost, dokler ga dokončno ne preglasi koračniška motivika, ki spominja na napeve iz francoske revolucije. Zato niti ni čudno, da je E. T. A. Hoffmann simfonijo razumel kot tipični izraz romantičnega občutenja, veliki Goethe pa naj bi, potem ko mu je Mendelssohn preigral Beethovnov simfonijo na klavirju, vzkliknil: »To je zelo velika, kolosalna glasba; skoraj se človek lahko boji, da se bo zrušila hiša!«

Gregor Pompe

Hvala, ker nas podpirate.

Kitarist,
nagrajenec
razpisa Mladi upi.

Filip Aleksander Peršolja
kitarist

Zavod
Vse bo v redu

mladi-upi.si

FKK 1

Filharmonični
klasični
koncerti

Lucie Leguay

Foto: Christine Ledroit-Perrin

Lucie Leguay se uspešno uveljavlja kot dirigentka vodilnih orkestrrov. V letošnji sezoni 2025/26 bo tako med drugim debitirala s Simfoničnim orkestrom iz Montreala, Kraljevim stockholmskim filharmoničnim orkestrom, Filharmoničnim orkestrom BBC in Filharmonijo Brno. Poleg tega bo znova stopila pred Filharmonični orkester Francoskega radia, Kraljevi filharmonični orkester iz Liègea, Nacionalni operni orkester Montpellier in Ensemble Modern ter nastopila na festivalu v Aix-en-Provenceu.

Redno nastopa v Concertgebouwu s Severnonizozemskim orkestrom, sodelovala pa je tudi že s Pariškim orkestrom, Francoskim nacionalnim orkestrom, Orkestrom romanske Švice, simfoničnima orkestroma Zahodnonemškega in Srednjenemškega radia, Nacionalnim orkestrom Capitole iz Toulousa, Orkestrom Koncertne hiše Berlin, Dortmundskimi filharmoniki, Nürnberškimi simfoniki in Nacionalnim orkestrom iz Lyona.

Lani je poleg tega debitirala v pariški Komični operi, kjer je vodila prvo izvedbo nove opere Clare Olivares, ki je bila kasneje ponovljena tudi v Bordeauxu in Limogesu. V sezoni 2023/24 je z operama *Tejrezijeve dojke* Francisa Poulenca in *Slavček* Igorja Stravinskega debitirala v Operi v Nici, kjer je kasneje vodila še izvedbo *Seviljskega brivca* Gioachina Rossinija, v sezoni 2025/26 pa bo prvič sodelovala tudi z Državnim gledališčem v Darmstadt, kjer bo vodila uprizoritev opere *Pelleas in Melisanda* Clauda Debussyja. Obenem se uspešno posveča tudi sodobni glasbi. Sodelovala je že s Petrom Eötvösom, Heinzem Holligerjem in Kaijo Saariaho ter sestavoma Ensemble Modern in Ensemble incontemporain.

Študirala je pri Jeanu-Sébastienu Béraudeauju in pod mentorstvom Auréliena Azana Zielinskega magistrirala iz orkestrskega dirigiranja na Visoki šoli za glasbo v Lozani. Leta 2019 je postala asistentka dirigenta na Festivalu Verbier, kjer je sodelovala z dirigenti, kot so Valerij Gergijev, Lahav Šani, Gábor Takács-Nagy, Klaus Mäkelä in Daniel Harding, ter tri leta kot asistentka dirigenta sodelovala tudi s Filharmoničnim orkestrom Francoskega radia, ki ga je takrat kot glasbeni direktor vodil Mikko Franck.

Leta 2023 je na prireditvi Victoires de la Musique Classique prejela nagrado za najobetavnejšo dirigentko.

FKK 1 Filharmonični
klasični
koncerti

Alexandre Tharaud

Foto: Jean-Baptiste Millot

Alexandre Tharaud kot eden danes najbolj priljubljenih solistov redno nastopa z mnogimi vodilnimi orkestri. V letošnji sezoni bo tako znova nastopil s Simfoničnim orkestrom iz Quebeca, debitiral s Simfoničnim orkestrom iz Bournemoutha, z Angélique Kidjo sodeloval na Londonskem jazz festivalu ter na turneji po Evropi in Aziji izvedel več koncertov z Jeanom-Guihenom Queyrasom, s katerim sodeluje že več kot trideset let. V sodelovanju z njim in Filharmoničnim orkestrom iz Strasbourga pripravlja tudi prvo izvedbo koncerta za klavir in violončelo Oscarja Strasnoya, ki ga bo kasneje ponovil še z Južnonizozemsko filharmonijo.

Redno prireja tudi recitale na najprestižnejših prizoriščih po vsem svetu. V letošnji sezoni bo med drugim nastopil v Wigmorjevi dvorani, Pariški filharmoniji, Musikverein, Centru Bozar v Bruslju, Concertgebouwu v Brugesu, Dvorani Bourgie v Kanadi in Lyonski operi.

Snema izključno za založbo Warner Classics. Letos bo izdal nov album z naslovom *Pianosong*, ki ga je posvetil francoskemu šansonu, v zadnjem času pa so mnogo odličnih kritik poželi tudi njegovi posnetki klavirskih koncertov Mauricea Ravela s Francoskim nacionalnim orkestrom pod vodstvom dirigenta Louisa Langréeja.

Izdal je sicer že več kot petindvajset samostojnih albumov z deli od Couperina, Rameauja in Scarlattija, Mozarta, Schuberta, Brahmsa in Rahmaninova do najpomembnejših francoskih skladateljev 20. stoletja ter zanje prejel več pomembnejših nagrad. Med drugim je posnel tudi *Goldbergove variacije* in *Italijanski koncert* Johanna Sebastiana Bacha, zadnje tri klavirske sonate Ludwiga van Beethovna, *24 preludijev op. 28* Frédérica Chopina in vsa dela za klavir Mauricea Ravela.

Francosko-švicarska režiserka Raphaëlle Aellig Régnier je o njem posnela dokumentarni film, poleg tega je zaigral v filmu *Ljubezen* Michaela Hanekeja in v filmu *Boléro*, za katerega je posnel več Ravelovih klavirskih del.

Pogosto sodeluje tudi z gledališkimi ustvarjalci, pisatelji, plesalci in koreografi ter glasbeniki različnih glasbenih zvrsti.

| *Napovednik*

PVC 2

Sveže ob jubileju

12. oktober ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Slovenska filharmonija, Dvorana Marjana Kozine

Zbor Slovenske filharmonije

**Ambrož Čopi, Andrej Makor, Andrej Misson,
Damijan Močnik, Tadeja Vulc,
Alenka Podpečan** *dirigenti*

Spored:

**Černe, Čopi, Forte, Makor, Misson, Močnik,
Pustinek Rakar, Sojar Voglar, Vulc**

SMS 2

Tihi vplivnež

23. in 24. oktober ob 19.30

Cankarjev dom, Gallusova dvorana

Orkester Slovenske filharmonije

Ženski zbor Slovenske filharmonije

**Dekliški pevski zbor Akademije za glasbo
Univerze v Ljubljani**

Joel Sandelson *dirigent*

Spored:

Lucijan Marija Škerjanc: Simfonija št. 1 v A-duru

Claude Debussy: Trije nokturni

Gustav Holst: Planeti

FKK 2

Opojna popolnost

6. in 7. november ob 19.30

Cankarjev dom, Gallusova dvorana

Orkester Slovenske filharmonije

Jonathan Cohen *dirigent*

Joëlle Harvey *sopran*

Spored:

Wolfgang Amadeus Mozart:

Uvertura k operi Idomenej, KV 366

»Padre, germani, addio!« | »Oče, sorojenci, zbogom!«, arija Ilije iz opere Idomenej

Simfonija št. 40 v g-molu, KV 550

Divertimento št. 2 v D-duru, KV 131

»S'altro che lagrime« | »Če nič drugega kot solze«, arija Servilije iz opere La Clemenza di Tito | *Titova prizanesljivost*

»Voi avete un cor fedele« | »Vi, ki imate zvesto srce«, arija, KV 217

VIP 1

Zavetnici v čast

21. november ob 19.30

Slovenska filharmonija, Dvorana Marjana Kozine

Zbor in Orkester Slovenske filharmonije

Sebastjan Vrhovnik *dirigent*

Rebeka Pregelj *sopran*

Felix Janssen *tenor*

Spored:

Benjamin Britten: Hvalnica sv. Ceciliji, op. 27

Georg Friedrich Händel: Oda za dan sv. Cecilije, HWV 76

**Slovenska
filharmonija**

www.filharmonija.si

**Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije**

Kongresni trg 10

1000 Ljubljana

T +386 1 2410 800

E info@filharmonija.si

www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je
Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske
filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

V sodelovanju s:

 cankarjev dom

generalni pokrovitelj
koncertne sezone 2025/26

Pokrovitelja in donatorja azijskega gostovanja:

generalna pokroviteljica
azijskega gostovanja

Pokrovitelj:

Donatorja:

Partner:

Medijski pokrovitelji:

Sio1NET.

TAM TAM

Koncerte snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.

Alexandre Tharaud nastopa z dovoljenjem
založbe Erato/Warner Classics.

Koncertni list Slovenske filharmonije

Filharmonični klasični koncerti – FKK 1

Izdala: Slovenska filharmonija

Direktor Slovenske filharmonije in
umetniški vodja OSF: Matej Šarc

Umetniški vodja ZSF: Sebastjan Vrhovnik

Avtor spremne besede: Gregor Pompe

Jezikovni pregled: Ana Kodelja

Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.

Prelom: Vlado Trifkovič

Ljubljana, oktober 2025

Če želite prejemati redna e-obvestila
o programu Slovenske filharmonije,
sporočite svoj e-naslov na
info@filharmonija.si.

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Redakcija koncertnega lista je bila končana
6. oktobra 2025.

ISSN 2350-5117